

Kauppakorkeakoululaiset - evoluution kruunu

Kauppakorkeakoulun Brand Management – luennolla silmiini osuu komea mies. Rusketuksessaan, salilla käytetyssä vartalossaan, Teddy Smith -kauluspaidassaan, kuluneissa Gsus-farkuissaan, murtaen keskipitkiksi jätetyissä pellavahiuksissaan sekä onnistuneessa kaulahuivivalinnassaan hänestä paistaa menestys jo kaukaa. Mutta tärkeintä on kuitenkin hänen silmänsä. Niissä asuu vahva määrätietoisuuden tuike; mies tietää tarkalleen mitä haluaa ja tietää saavuttavansa sen. Samaan aikaan suun virne ja nauravat poskipäät kertovat, että matkallaan johtoasemaan hän osaa kyllä nauttia elämän pienistä iloista kuten Pinot Noir -viineistä, spontaaneista viikonloppureissuista Bukarestiin, lapsiensa kasvattamisesta sekä sukellusreissuista Malediiveilla. Elämänuoma, joka häntä odottaa, on paitsi aineellisilta puitteilta vauras ja antava, myös valtavat määrät iloa ja palkitsevuutta sisältävä.

Ja entä nuo kolme tyttöä, jotka niin heleästi nauravat hänen viime torstain kuntis-sekoiluilleen. Viimeisen päälle istuva vaatetus ja aistikas meikki kertovat heidänkin olevan tiukasti oman elämänsä johtoasemassa. Tänäamuinen spinning värisee vielä heidän kiinteillä vartaloillaan. Edes body pump -valmentajan vaihtuminen ei vaikuta siihen faktaan, että heidän takamustensa esimerkillinen piukeus tulee seuraamaan heitä vielä neljännellekymmenennelle ikävuodelle. Sinä aikana he ovat onnistuneet osaltaan laajan sosiaalisen verkostonsa avulla yhdistämään ura- ja kotielämän parhaat puolet ja pitävät vielä viisikymmentävuotisjuhlissaan puheita, joissa kertovat aidosti nauttivansa elämänsä joka hetkestä. Elämä ei ehdi rutinoitua, kun on jatkuvasti uusia harrastuksia vastapainoksi antaumusta vaativalle työlle: joogat, kuntonyrkkeilyt, afro-tanssit, Pafos-seminaarit, tantraseksit, seinäkiipeilyt ja japanilainen keittiö ovat kaikki tulleet koetuiksi ja nautituiksi.

Samaan aikaan Siltavuorenpenkereen hämärissä saleissa vaeltaa joukko haaleita hahmoja, filosofian opiskelijoita. Erilaiset suorituspainet, vääristyneet minäkuvat, sosiaaliset ahdistukset ja huumaava solipsistinen tunne painavat merkkinsä tämän angstisen joukon kasvoille. Itsereflektion tuskassaan he onnistuvat kyseenalaistamaan kaiken mikä heille on arvokasta ja vaeltavat elämänsä läpi statisteina, jotka joku on potkaissut lavalle ennen kuin he ehtivät oikein ymmärtää mikä heidän roolinsa olisi. Hämmentyneinä he toivovat, ettei kukaan kiinnittäisi heihin liikaa huomiota. Että he saisivat olla rauhassa päämäärättömydessään. Nihilismin peikon sisältäpäin korventamissa hintelissä ruumiissaan heidän ainoa lohtunsa on ajatus siitä, että jollakin tasolla he ovat enemmän oikeassa kuin nuo ärsyttävän onnelliset ihmiset ympärillään.

Itsereflektio ja evolutiivinen peli

Otetaanpa tähän polarisaatioon evolutiivinen näkökulma. Filosofian opiskelijoiden lajityypillisen vahva tunnusomainen piirre on korostunut itsereflektion kyky. Itsereflektio on kyky nousta sen hetkisestä toiminnasta eräänlaiselle metatasolle. Ulkoapäin tarkasteltuna pystyy näkemään senhetkiset tavoitteensa laajemmassa yhteydessä, löytämään takana olevat motiivit ja rakenteet.

Fyysisen heikkoutensa vuoksi Pekka Töpöhännällä tulee todennäköisimmin olemaan elämässään vähemmän sukupuolikumppaneita kuin Monnilla, kylän alfauroksella. Vallitsevien kovien arvojen esimerkillinen sisäistäminen povaa Monnille menestystä sekä urallaan että naismaailmassa.

James Bond oli läpi opiskeluaikansa niin suosittu tyttöjen keskuudessa, että edes filosofisten klassikkojen laaja tuntemus ei käynnistänyt itsereflektiivistä prosessia, jossa hän kyseenalaistaisi esimiestensä hänelle valmiina syöttämät arvot. Alfauroksena hänen ei ole tarvinnut pohtia nationalistisen perusasenteensa, jatkuvan tappamisen ja sokean kuuliaisuutensa ongelmallisuutta.

evolutiivinen etu. Niin kauan kuin otamme arvot ja tavoitteet annettuina ympäriltämme, voimme keskittyä nauttimaan elämästä niiden puitteissa. Olemme sisällä pelissä, joka aallon lailla kannattelee meidät lävitse elämän kertoen aina mihin pyrkiä ja mitä on jo saavutettu. Elämästä muodostuu helpon miellyttävä, palkitseva ja hauska kokonaisuus.

On kuitenkin olemassa luonnon kannalta optimaalinen itsereflektion taso. Liika itsereflektio voi johtaa kyseenalaistamaan itse pelin rakenteet. Tätä kautta ajaudumme irti niistä tavoitteista ja päämääristä, jotka lauma meille antaa. Jos valitsemme päämäärämme itse, ne eivät vastaa enää lauman ideaaleja ja sosiaalinen arvostuksemme laskee. Pelin kannalta me alamme hävitä.

Kauppakorkealaiset evoluution kruununa ja filosofit kuonana

Kauppakorkeakoululaiset edustavat evolutiivisen pelin eliittiä. He ovat sisäistäneet kaikkein parhaalla tavalla alfaurouden ja -naarouden kilvoittelun. Laumalta periytyvän arvoasteikon sokea omaksuminen ja siinä pärjääminen ovat kehittyneet huippuunsa. He huolehtivat ulkonäöstään esimerkillisesti, ovat sosiaalisia, tuntevat oikeat

evolutiivinen peli on ihmisissä luontaisena asuva pyrkimys pyrkiä laumassaan mahdollisimman arvostettuun asemaan. Tätä kautta kasvatamme suosiotamme vastakkaisen sukupuolen potentiaalisena lisääntymiskumppanina. Tässä evolutiivisessa pelissä miehet pyrkivät enemmän tai vähemmän tietoisesti eräänlaiseen alfauroksen asemaan, jossa muut miehet ja naiset katsoisivat häntä ylöspäin. Vastaavasti naiset pyrkivät alfanaaraaksi alfanaaraan paikalle. Tie arvostukseen on yksinkertaisuudessaan selvä: omaksu mahdollisimman hyvin laumasi arvostukset ja tavoitteet ja pyri kaikilla toimillasi toteuttamaan niitä omassa elämässäsi.

Sosiaalisessa yhteisössämme pelkät muskelit eivät tee miehestä alfaurosta (tosin on toki monia ihmisiä, jotka ovat vielä tälläkin tasolla), vaan sosiaaliset taidot ja itsereflektio ovat tärkeitä tekijöitä lauman johtajuuden saavuttamisessa. Vastaavasti naarailta vaaditaan alfanaarauteen ulkonäön lisäksi osaltaan itsereflektion muassaan tuomia avuja.

Enemmän itserefleksiiviset yksilöt ovat laumassa pärjänneet pystyessään asettamaan toimensa ulkopuoliseen valoon ja näkemään ne osana laajempaa kokonaisuutta. Evoluutiivisena kehityskautenamme itsereflektiosta on siis ollut meille hyötyä, mistä syystä piirre on vahvistunut. Yksinkertaisesti ilmaistuna vahvemmalla itsereflektiolla pääsee paremmin potentiaaliin suvunjatkosituatioihin (panemaan).

Niin kauan kuin itsereflektio toimii instrumenttina sosiaalisen laumamme arvostuksien saavuttamisessa, on se

Alfanaaraan prototyypä Lenita Airisto. Täydellisen itsereflektion menestys tulee sinne missä "kauneus on lisäarvo".

henkilöt ja pelin hengen, pystyvät luomaan ympärilleen menestyksen puitteet ja tietävät millä tuotemerkeillä kuvastaa omaa menestystään. Heillä on Bemari ja kakkosasunto Cannesissa. He ovat pelin herroja koskaan arvaamatta, että oikeastaan peli on heidän herransa.

On kaksi tapaa syrjäytyä tästä elämän auvoisasta valtavylystä. Ensimmäkin voi geneettisestä sattumanvaraisuudesta johtuvasta epäonnisuudesta saada liikaa itsereflektiolle altistavia geenejä. Tällöin joutuu sisäisen pakon johdattamana kyseenalaistuksen sivupoluille ja eksyy valtavylyän asenteista etsimään lopullista totuutta. Alussa kiehtovalta tuntunut päämäärien kyseenalaistaminen johtaa vääjäämättä nihilismin kuilun partaalle. Elämän perusta romahtaa ja ajautuu eksistentiaalisen ahdistuksen, solipsismin ja päämäärättömyyden suohon.

Toinen tapa ajautua itsereflektioon, on jonkinlainen epäonnistuminen tuossa elämän meille antamassa evolutiivisessa pelissä. Moni filosofian opiskelija on jossain iässä huomannut, että hänellä ei ole jostain syystä mahdollisuutta pärjätä kovinkaan hyvin tuossa lauman huippuhahmojen paikan tavoittelussa. Jotkin fyysiset tai henkiset ominaisuudet ovat estäneet heitä tähän asemaan pääsemästä. Tällöin sen sijaan, että olisivat katkerina taistelleet elämän kuutos-divisioonassa nousupaikoista, he ovat päätyneet itsekunnioituksen kannalta helpompaan vaihtoehtoon, kyseenalaistamaan itse pelin. Itsereflektion sivupoluilta he ovat löytäneet keinot kritisoida tuota karmeaa ja tyhjää peliä, ovat oppineet miten ja miksi sen voi jättää omaan arvoonsa. Mutta itsereflektio on ilkeä pikku pirulainen. Kun siihen kerran uppoutuu, ei siitä suosta noustakaan enää takaisin mallikansalaisten keveään elämään ja ennalta annettuihin päämääriin. Nihilismin valtava terä lepää höllänä heidänkin kaulansa yläpuolella. Humen giljotiinin herättämä kauhu jäätää ilon. Vain alkoholilla nämä filosofit saavat elämäänsä dominoivan itsereflektionensa edes hetkiseksi turrutettua ja voivat taas antautua evolutiivisen pelin nappuloiksi.¹

Lopputulemana siis todettakoon, että evoluution mekanismi on saavuttanut huippunsa kauppa- ja korkeakoululaisissa. He ovat ensinnäkin aina olleet fyysisesti ja henkisesti niin terveitä, että ovat pysyneet evolutiivisen pelin ykkösligoissa, joissa peli on palkitseva ja kiehtova. Lisäksi heidän itsereflektion kykynsä on ollut juuri sopivan korkea pitääkseen heidät kärkisijojen tuntumassa, ilman että he häiritsevän usein heräisivät hikisinä yöllä vain yksi kysymys huulillaan: Miksi? Aina välillä joku heistä ajautuu sivupoluille, uppoaa eksistentiaaliseen ahdistukseen, keskeyttää uransa ja hänet unohdetaan. Valtavirta jatkaa iloista ja virkistävää keskenäänoloaan. Heille evoluution suuri peli tarjoaa nautittavia kokemuksia ja jatkuvan eksklusiivisten elämysten virran.

Filosofit taasen ovat eräänlaista evoluutiomekanismin epäonnistumisen tuottamaa sivukuonaa. Ihmisiä, joilla evolutiivinen etu, itsereflektio, on liiallisuusiin paisuttuaan muotoutunut haitaksi. Onneksi he ovat huomommin lisääntyvää joukkoa ja heidän suhteellinen osuutensa väkiluvusta ei tule todennäköisimmin lisääntymään. Kyseenalaistamisen kautta he löytävät evolutiivisen pelin ontouden. Itsereflektion kautta he ovat omien arvojensa ja päämääriensä herroja. He tietävät enemmän ja ymmärtävät elämää paremmin kuin muut. Mutta mistä he saisivat aitoa nautintoa? Mistä he saisivat lohtua?

-Frank Martela

¹ Tästä seuraa, että mitä kännisempi filosofi sinua vonkaa, sitä vahvempi itsereflektion kyky hänellä on selvin päin. Näin ollen lienee selvää, että opiskelijabileissä juuri ne ahdistavimmat vonkaajat, joiden puheestakaan ei saa selvää, ovat pohjimmiltaan joukon suurimmat filosofit. Muistakaa tämä tytöt (ja pojat)!

Vaikea isäsuhde ja liiallisista voimista johtuva feministisen ideaalin vääristyminen olivat todennäköisiä syyppäitä Pepin maaniselle konventionaalisuuksien kyseenalaistamiselle. Myöhemmällä iällä hänellä oli paljon miespuolisia ystäviä, mutta hyvin harva otti hänet vakavasti potentiaalisena lisääntymiskumppanina.